

GREATER STAVANGER

HANDLINGSPLAN 2019

FORORD	Feil! Bokmerke er ikke definert.
KOMPETANSE	5
<i>Strategisk næringsplan – iverksettelse, måling og resultatoppfølging</i>	5
<i>Årskonferansen</i>	5
<i>Norway Pumps & Pipes</i>	6
<i>Europakontoret</i>	7
DIGITALISERING	8
<i>Stavanger Smart Region</i>	8
<i>Triangulum</i>	8
<i>Morgendagens Industri</i>	9
<i>Smartkommune-prosjektet</i>	10
KAPITAL	12
<i>MIT REAP (Regional Entrepreneurship Accelleration Program ved MIT i Boston)</i>	12
<i>Invest In Stavanger Region</i>	12
INNOVASJONSEVNE	14
<i>Nordic Edge AS</i>	14
<i>Smart City Innovation Cluster</i>	15
ATTRAKTIVITET OG BÆREKRAFT	16
<i>Omdømme og markedsføring</i>	16
<i>Standutvikling og messer</i>	16
<i>OTC Houston</i>	17
<i>Smart City Expo Barcelona</i>	17
<i>Vertskapskontoret</i>	18
<i>Flyruteutvikling</i>	18
<i>Arealguiden</i>	19
<i>Samfunnspåvirkning</i>	20
KLYNGEUTVIKLING OG DIVERSIFISERING	21
<i>Matindustri (blå og grønn klynge-satsing)</i>	21
<i>Délice-nettverket</i>	22
<i>Ocean of Opportunities</i>	22
<i>STIIM Aqua Cluster</i>	23
<i>Aqua Technology</i>	23
<i>Partnerskapet Verdens energibyer – WECP</i>	24
<i>Fornybar Energi</i>	25
<i>UK</i>	25
<i>Oppfølging av olje- og gassklyngen</i>	26
<i>Helse</i>	26
<i>Avansert mekanisk industri</i>	27
<i>Medieklyngen i Stavangerregionen</i>	28

FORORD

Vi arbeider for flere arbeidsplasser og et bredere næringsgrunnlag i regionen. Handlingsplanen for 2019 innebærer stø kurs i forhold til de tiltaksområder som ble prioritert i 2018, på bakgrunn av den nylig reviderte Strategiske Næringsplanen. Følgende områder trekkes frem:

- *Klyngeutvikling* står svært sentralt. Herunder Greater Stavangers bidrag til utvikling av de etablerte næringsklyngene, posisjonering og utvikling av nye klynger, samt utvikling av bedriftsnettverk som kan styrke konkurransekraft og verdiskapningsevne. Her har vi svært gode resultater å vise til og en viktig rolle i det videre arbeidet.
- Prosjektet *Invest In Stavanger Region*, hvor Greater Stavanger har intensivert arbeidet med å attrahere bedrifter, arbeidsplasser og kapital til regionen, herunder arbeid med fiberkabel og kraftkrevende industri.
- Prosjektet *Stavanger Smart Region*, hvor Greater Stavanger bidrar til inspirasjon, læring og utvikling i og mellom partnerkommunene på smart-området.
- *Flyruteutvikling*, hvor Greater Stavanger arbeider for å opprettholde og styrke et flyrutetilbud som både kan møte næringslivets behov og gi økt turisme.
- *Internasjonalisering* står sentralt i svært mange av Greater Stavangers prosjekter. Gjennom internasjonale nettverk, samarbeid og kontakter vil vi skape enda flere næringsmuligheter i og for regionen.
- Full implementering av organisering, måling og resultatoppfølging knyttet til *gjennomføring av Strategisk Næringsplan*.

Handlingsplanen er bygd opp på samme måte som Strategisk Næringsplan, med de seks strategiske grepene som kapittelinnledning. Dette for å skape god sammenheng mellom strategien og Greater Stavangers konkrete prosjekter, mål og tiltak for 2019.

Vi er også opptatt av å skape gode sammenhenger mellom Greater Stavangers, kommunenes og fylkeskommunens planer og tiltak. Gjennom samhandling med partnerkommuner, industri, gründere, kapitalmiljø, universitets- og forskningsmiljø vil vi bidra til at vi arbeider mot samme mål på en rasjonell og effektiv måte.

Vi er ved utgangen av 2018 i ferd med å ferdigstille planen for reforhandling av partnerskapsavtalene i Greater Stavanger. I 2019 skal avtalene til politisk behandling i alle partnerkommuner. Målsettingen er å komme til enighet om avtaler som kan sikre større grad av langsiktighet og forutsigbarhet for Greater Stavanger og alle involverte parter.

Vi ser frem til fortsatt godt samarbeid!

Kristin Reitan Husebø
Administrerende direktør

KOMPETANSE

Greater Stavanger har en etablert arbeidsform som innebærer utstrakt samarbeid i prosjekter med aktører innen akademia, næringsliv og offentlig sektor. Vi anerkjenner betydningen av et sterkt UiS og sterke fag- og forskningsmiljøer for regionens næringsutvikling. Det er svært viktig for oss å videreføre samarbeidet mellom utdanning, forskning og næringsliv i vår oppfølging av strategisk næringsplan og i Greater Stavangers prosjekter forøvrig.

Strategisk næringsplan – iverksettelse, måling og resultatoppfølging

I prosessen med å utarbeide strategisk næringsplan ble det vist et sterkt regionalt eierskap og engasjement blant aktører i næringslivet og sentrale private og offentlige institusjoner. Aktørene som har vært involvert vil i mange tilfeller være de som har posisjon, eierskap og handlekraft også til å bidra til gjennomføring av planen. For «å sette handling bak ord» og stimulere til at regionen samarbeider mot felles mål, har Greater Stavanger bygget videre på dette engasjementet, blant annet ved å invitere gruppeledere og arbeidsgrupper til regelmessige møter, for å følge opp utvikling, tiltak og resultater innen de respektive områder. Dette arbeidet vil fortsette med full kraft i 2019.

I tillegg er Norse (tidligere IRIS) engasjert til å utarbeide et system for å måle regionens utvikling på mål og strategiske grep som ligger i Strategisk Næringsplan. Første måling vil bli presentert i Greater Stavanger sin årsrapport for 2018. Målsettingen er at man skal kunne følge utviklingen underveis for å se hva som er oppnådd i perioden

Ved inngangen til 2019 vil dermed organisering, måling og resultatoppfølging knyttet til *gjennomføring av Strategisk Næringsplan* være fullt implementert. Herunder gjennomføring av sektorvise arbeidsgruppemøter, samt oppfølging av Verdskapingsindikatorer.

Målsetting 2019 og videre:

- Arbeidet med å følge opp utvikling, tiltak og resultater innen de respektive områder i Strategisk næringsplan vil fortsette i 2019.
- System for å måle regionens utvikling på mål og strategisk grep som ligger i Strategisk næringsplan vil bli implementert i forbindelse med Greater Stavanger sin årsrapport for 2018.
- Regionens utvikling på mål og strategiske grep i Strategisk næringsplan vil bli rapportert årlig framover.

Årskonferansen

Årskonferansen er et viktig redskap for Greater Stavanger for å utøve funksjonen som regional tankesmie. Konferansen setter viktige forhold for regionens utvikling på dagsordenen, i perspektiver som omfatter både nærings- og samfunnsutvikling. Konferansen skal gi kunnskap og formidle scenarier som er nyttige i langtidsplanlegging for aktører i både privat og offentlig sektor. Målgruppen er toppledere og øvrige beslutningstakere i

partnerkommuner, offentlig sektor forøvrig, academia og næringslivet.

Analyser og rapporter blir utarbeidet til konferansen for å hjelpe partner-kommunene våre i deres arbeid med å analysere og forstå samfunnsutviklingen. Slike rapporter utarbeides av eksterne kunnskapsmiljø, men også fra Greater Stavangers eget arbeid med analyser og kunnskapsinnhenting.

Målsetting for konferansen i 2019:

- Være Stavanger-regionens viktigste konferanse om næringsutvikling.
- Formidle viktig kunnskap som benyttes i kommunenes langtidspanlegging.
- Fungere som en samhandlingsarena for beslutningstakere innen privat/offentlig/academia.
- Konferansen skal ha mellom 200 og 300 deltakere.
- Generere omtale i media omkring de tema som belyses.

Tema for årskonferansen i 2019 er ennå ikke fastsatt.

Norway Pumps & Pipes

Norway Pumps & Pipes er et initiativ som tilrettelegger for kompetanse- og teknologioverføring mellom ulike fagområder, som medisin og energinæringen. Modellen er hentet fra Houston som har utviklet og benyttet tiltaket med suksess. Norway Pumps & Pipes vektlegger å finne innfallsvinkler og samarbeidsmodeller tilpasset spisskompetansen og teknologien i vår region. Greater Stavanger har vært koordinator og pådriver for prosjektet som startet i mars 2015, og leder i dag styringsgruppen samt deltar i kommunikasjonsgruppen.

Stavanger regionen har verdensledende fagmiljø, kompetanse og teknologi innenfor energisektoren. I en situasjon med nedgang i oljesektoren og behov for omstilling innenfor helsesektoren, ønsker Norway Pumps & Pipes å skape en arena for overføring av kompetanse og teknologi mellom sektorene. Visjonen er å skape samhandlingsarenaer på tvers av sektorer der forskere kan vise frem sine metoder og dermed skape nye ideer om løsninger og bruk av teknologi og kompetanse. På sikt vil dette kunne bidra til å skape flere arbeidsplasser.

Interessen fra nasjonalt nivå har vært stor helt fra starten, og som et ledd i regjeringens tiltakspakke for økt sysselsetting, ble Norwegian Pumps & Pipes i 2016 tildelt et statlig tilskudd på 5 mill. kr. Regjeringen framhever at Norwegian Pumps & Pipes vil kunne bidra til å sikre nye innovative løsninger og støtte opp under helse og omsorg som et næringspolitisk satsningsområde, i tråd med den statlige HelseOmsorg21-strategien.

Erfaring fra årene 2016 til 2018 viser at Pumps & Pipes innehar en viktig rolle som tilrettelegger av kunnskapsoverføring på tvers av sektorene. Det har vært arrangert en serie med fagseminar og arbeidsmøter, noe som blant annet har resultert i en rekke forprosjekter. I oktober 2018 ble den første nasjonale fagkonferansen for Norway Pumps & Pipes gjennomført, med god regional og nasjonal deltakelse samt innledere fra Houston Pumpes & pipes og Dell Medical School Austin, Texas.

Styringsgruppen til Norway Pumps & Pipes består av Greater Stavanger, SUS, IRIS, UiS, NOV, Stavanger kommune, Validé, og Norwegian Smart Care Cluster. Greater Stavanger deltar aktivt i styringen av prosjektet, men prosjektledelsen ble i 2016 overført til IRIS som har ansatt prosjektleder.

Målsetting 2019:

- Sikre finansiering for videre drift av prosjektet.
- Legge til rette for teknologioverføring gjennom en serie fagseminarer og møteplasser på tvers av sektorene.
- Bidra i kommunikasjonsarbeidet.

Europakontoret

Greater Stavanger samarbeider tett med Stavangerregionens Europakontor i prosjekter, kompetanse og administrasjon. Samarbeidet gir Greater Stavanger særlig tilgang til kompetanse knyttet til EU prosjekter og internasjonale nettverk. Stavangerregionens Europakontor (SrE) har vært drevet siden 1993 som et ledd i regionens tilstedeværelse i Europa. Dette sikrer nærhet til EUs beslutningsmekanismer og muligheter til å følge relevante politiske felt på nært hold. Kontoret i Brussel sikrer et bredt kontaktnett av både offentlige og private aktører på europeisk, nasjonalt og regionalt nivå. Dette bidrar til å øke innovasjonsevnen til det lokale næringslivet i regionen og Greater Stavanger har et eget ansvar for å sikre tette bånd mellom regionens aktører og Europakontorets arbeid med prosjekt og læring.

Felles prosjekter mellom Greater Stavanger og Stavangerregionens Europakontor i 2019:

- Stavanger Smart Region.
- Nordic Edge Expo.
- Europeiske helsenettverk som EIP AHA og Coral.
- Besøk av EU's DG Energy traineer for å vise frem energiregionen.

Målsetting 2019:

- Bidra til å skape internasjonale nettverk for regionen.
- Bidra til prosjekt og læring.
- Organisere og gjennomføre 3-4 nettverksmøter i Stavanger Smart Region.
- Mobilisere og søke om fornyet Reference Site status innen EUs innovasjonsplattform Active Healthy Aging.
- Mobilisere regionen til deltakelse i seminarer og prosjektverksted hvor Europakontoret er arrangør eller medarrangør.
- Mobilisere og motivere regionen til deltakelse i prosjekter, nettverk og møteplasser i Europa.

DIGITALISERING

Digitalisering er en global trend som innebærer betydelige muligheter og trusler når det gjelder næringsutvikling og sysselsetting. Det får store konsekvenser for både eksisterende næringer og nye. Utviklingen globalt er så kraftfull og den skjer så raskt at her må regionen tilrettelegge for at næringslivet kan ta del i utviklingen på en positiv måte.

Stavanger Smart Region

Greater Stavanger har gjennom flere år og flere prosjekter vært initiativtaker og pådriver for utvikling av regionen som en smart-region.

For offentlig sektor er gevinsten ved å satse på smart-teknologi åpenbar. Selv om det finnes mange undersøkelser som viser at det globale markedet for slik teknologi de nærmeste årene vil bli meget stort, er det likevel en lang vei fram for den enkelte bedrift som ønsker å finne sin markedstilpassing. Greater Stavanger ønsker derfor å konsentrere sin satsing på dette området om prosjekter og aktiviteter som bidrar til å løfte fram en konkurransedyktig, regional smart-næring.

Greater Stavanger vil sammen med Stavangerregionens Europakontor og smartbyklyngen; Smart City Innovation Cluster, tilrettelegge for utvikling av kompetanseplattformen, deling på tvers i regionen samt arbeide med å skape aktiviteter som bygger opp under Testregionen.

Målsetning 2019:

- Arrangere nettverksmøter i regionen for samtlige medlemmer og partnere bak de tre organisasjonene.
- Prosjektmobilisering rundt testregionen.
- Skape gode møteplasser for marked som Smart City Barcelona.
- Gjennom ovennevnte tiltak bidra til bedre kobling mellom partnerkommuner og næringsliv, for å akselerere næringsutvikling på smart-området.

Triangulum

Triangulum-prosjektet er et fyrtårnsby-prosjekt og del av EUs forsknings- og innovasjonsprogram Horisont 2020, som har som formål å vise, dele og gjenta smarte løsninger. Prosjektet tar for seg utfordringer knyttet til klima og miljø gjennom tiltak som skaper integrerte løsninger for IKT, energi og mobilitet.

Overordnet målsetting er EUs klima- og energimål, som inkluderer reduksjon av utslipp, økt energieffektivisering og økt bruk av fornybar energi. Stavanger kommune har prosjektlederansvaret, og hovedpartnerne består ellers av Lyse Energi, Rogaland

fylkeskommune, Universitetet i Stavanger og Greater Stavanger. Stavanger er fortsatt den eneste byen i Norge med status som fyrårnsby i Horisont 2020-programmet.

Greater Stavangers rolle i Triangulum-prosjektet er kommunikasjon for å spre prosjektets kunnskap og erfaringer om integrerte løsninger, samt utveksling av beste praksis til regionens kommuner og aktører. Greater Stavanger deltar dessuten i det overordnede internasjonale kommunikasjonsarbeidet for prosjektet. Vi er representert i eiergruppen, styringsgruppen og regnskapsgruppen som er opprettet lokalt.

Det å ha ansvar for kommunikasjonsarbeidet, betyr at Greater Stavanger tilrettelegger for møteplasser, dialog, informasjonsspredning gjennom sosiale medier og ellers, samt lokale studieturer for å vise hva som skjer i prosjektet.

De 5 lokale partnerne i regionen har følgende leveranser i prosjektet:

- Systemer for energistyring og innovative videoløsninger
- Ny energisentral basert på minimum 75% fornybare energikilder
- Tre batteridrevne busser blir testet ut i ordinær rutetrafikk
- Store datamengder samles i en nettskyløsning
- Erfaring og kunnskap fra prosjektet deles og formidles både lokalt og internasjonalt.

Målsetting 2019:

- Hovedaktivitet for Greater Stavanger vil være å lede arbeidet med å få utviklet og produsert filmer og informasjonsmateriell til bruk i sosiale medier og andre kanaler, for å vise hva Triangulum-prosjektet betyr for regionens innbyggere.
- I 2019 vil kommunikasjonsarbeidet konsentrere seg om å vise ringvirkningene av prosjekter i regionen samt kommunisere ut resultatene av datainnsamlingen utført av UiS.
- Greater Stavanger vil på bakgrunn av Triangulum-prosjektet og andre beslektede initiativ bidra til å posisjonere regionen som pilotregion og testarena blant annet innen innovativ og bærekraftig mobilitet, smartby, helse- og velferds-teknologi, energi- og industriproduksjon.

Morgendagens Industri

Informasjonsteknologiens påvirkning på industrielle prosesser øker raskt i omfang. I forbindelse med den industrielle utviklingen er det blitt klart at Norge som helhet har behov for økt kompetanse og bedre arenaer, både teknologisk og forretningsmessig, for de muligheter som samlebegrepet "digitalisering" innebærer for norsk næringsliv. I begrepet digitalisering inngår blant annet Tingenes Internett (IoT), Big/Smart Data, Kunstig Intelligens, Smart Industri, Industri 4.0, Maskinlæring, Sensorteknologi, 3D Printing/adaptive produksjonsprosesser, automasjon, robotisering med mer. Greater Stavanger vil jobbe med å beskrive og fortelle historien om regionen sin ekspertise innen simulering som blant annet omfatter: SAFER, helikopter-simulatoren på Sola, NOV og MH sine simuleringsmiljø, og andre leverandørbedrifter som utvikler løsninger og bruker teknologien.

Greater Stavanger, sammen med industrien, Rogaland fylkeskommune og Haugaland Vekst, vil i 2019 vurdere å delta med deltakelse og en mindre stand på Hannovermesse i april 2019. Innovasjon Norge og Norsk-Tysk handelskammer vil stille med to norske paviljonger på Hannovermessen i 2019, hvor de inviterer norske selskaper og regionen til å delta.

Tyskland, sammen med UK, er Norges viktigste handelspartner, og det er en økende interesse for det tyske markedet blant bedriftene i regionen. Hannovermessen er tematisk interessant siden den dekker software og industriell IT i større og dypere grad enn andre industrimesser. Alle sider ved digitalisering og fremtidens industriproduksjon blir presentert i tematisk haller.

Greater Stavanger leder et nettverk for 16 bedrifter i regionen innen automasjon og elektronikk. Hensikten med nettverket er å bli bedre kjent med hverandres kompetanse- og teknologiområder, og identifisere felles problemstilling og områder bedriftene kan samarbeide. I 2018 ble det med utspring fra nettverket etablert et forprosjekt ved navnet RoboLab, som har som mål å identifisere muligheten for å etablere et testsenter for industrien, akademia og oppstartsmiljøer i Stavanger-regionen for testing og videreutvikling av produkter og teknologi. Forus Næringspark finansierer forprosjektet, og det vil bli tatt en beslutning tidlig i 2019 om veien videre for prosjektet.

Målsetting 2019:

- Initiere et klyngeinitiativ rundt simulering/simulatortrening.
- Kartlegge, beskrive og synliggjøre regionens ekspertise innen simulering og robotisering.
- Greater Stavanger vil fortsette å fasilitere nettverket innen automasjon og elektronikk for å bidra til at bedriftene utvikler et sterkt fundament for samarbeid.
- Etablere et hovedprosjekt for etablering av Robolab testsenter i regionen.
- Greater Stavanger, Rogaland fylkeskommune, Haugaland Vekst, sammen med industrien, vil delta på Hannovermessen i 2019 som en del av den norske paviljongen i regi av Nors-Tysk Handelskammer og Innovasjon Norge.

Smartkommune-prosjektet

Prosjektet er et sentralt virkemiddel for å sikre et samordnet tilbud av elektroniske tjenester innenfor plan- og byggesaksbehandlingen, slik at kommunene i regionen framstår som mest mulig enhetlige, effektive og tilgjengelige for næringslivet.

Det er i løpet av prosjektet satt i verk en rekke prosesser og tiltak for å koordinere, effektivisere og digitalisere kommunenes rutiner og arbeidsprosesser innen plan-, byggesak- og geodata. Det er også etablert en felles digital kartportal for deltakerkommunene. For kommunene har prosjektet virket både kompetansehevende og effektiviserende, derfor er også tillitsvalgte representert i styringsgruppa.

Foreløpig siste fase i prosjektet har bestått i å implementere en felles webportal for plan- og byggesaksdialog, der brukerne gis nettbasert innsyn i saksbehandlingsprosessene, og mulighet for å sende søknader og uttalelser digitalt. Slike selvbetjeningsløsninger har bl.a. vist seg å dempe de daglige henvendelsene til plan- og byggesakspersonell i kommunene,

som dermed kan fokusere mer på selve saksbehandlingen. Siden dette er et pilotprosjekt, fikk Greater Stavanger i sin tid et statlig tilskudd på nærmere 800.000 kr til subsidiering av anskaffelsen, noe som dempet kommunenes kostnader betydelig. Kommunalministeren tok selv initiativ til å bli orientert om systemene og arbeidsmetodene for et par år siden.

Den siste nyvinningen er automatisk genererte situasjonskart, som tar selvbetjeningsfunksjonene et langt skritt videre, og som medfører at kommunene mottar søknader med mye høyere kvalitet på kartgrunnlaget.

I de siste årene er det satt i gang mange effektiviseringsprosjekter på nasjonalt nivå, både ved endringer i lov og forskrift, og tilrettelegge for digitale løsninger.

Smartkommune prosjektet har i 2018 vært gjennom strategiprosess som har ført fram til følgende strategiformulering:

Forenkling, fornying og forbedring av den samlede plan- og byggesaksforvaltningen i regionen, gjennom

- Tett samarbeid med sentrale brukergrupper
- Aktivt og utfordrende samarbeid med nasjonale utviklingsprosjekt
- Forpliktende deltakelse fra medlemskommunene

Målsetting 2019:

- Få en tettere dialog og samarbeid med sentrale brukergrupper i næringslivet.
- Søke samarbeid med digi Rogaland og nasjonale utviklingsprosjekt.
- I desember 2018 tar styringsgruppa stilling til nye aktiviteter for 2019.

KAPITAL

Tilgang på risikokapital er en forutsetning for å kunne stimulere til vekst og utvikle et bredere næringsliv i regionen.

MIT REAP (Regional Entrepreneurship Acceleration Program ved MIT i Boston)

MIT REAP er verdens fremste program for å utvikle og forbedre innovasjons- og entreprenørskapsstrategier på regionalt nivå. Hensikten med programmet er å stimulere og akselerere innovasjonsdrevet entreprenørskap. Prosjektet favner næringsklyngene knyttet til havrommet (olje & gass, marint og maritimt), i Ålesund, Bergen, Kristiansand og Stavanger.

Greater Stavanger sin rolle i prosjektet er å være regional koordinator for Stavanger-regionen/Rogaland. BI er leder det norske teamet.

En av premissene for å lykkes med å akselerere regionalt entreprenørskap er å få til et godt samspill mellom akademia, etablert industri/næringsliv, grundere, offentlig sektor og kapitalmiljøene. Dette kalles «MIT 5 Stakeholder model».

I vår region har vi en velfungerende verdikjede for olje og gass, også på kapitalsiden. Det er ikke tilfelle i andre sektorer. En del av MIT REAP prosjektet er derfor fokusert på å bringe risikokapital og kapitalmiljøer tydeligere inn i økosystemet for innovasjon og entreprenørskap – for å bidra til nyetableringer og oppskalering av bedrifter med vekstpotensial.

Målsetting 2019:

- Sammen med UIS og andre aktører i regionen skal Greater Stavanger være pådriver og medarrangør for MIT Entreprenørskaps sommerskolen som går av stabelen på UIS i slutten av mai 2019.

Invest In Stavanger Region

Invest in Stavanger Region representerer en viktig og stor satsing også i 2019. Vi vil fortsette å intensivere og profesjonalisere arbeidet med å attrahere bedrifter og risikokapital til regionen. Greater Stavanger vil lede det regionale arbeidet i samhandling med en rekke sentrale aktører i regionen.

I 2019 vil vi jobbe videre med markedspakken med mål om å utarbeide og videreutvikle innholdet i nettsiden, segmentere bransjebeskrivelser, digitale markedsføringskampanjer mm. I tillegg skal det utarbeides et ambassadørprogram hvor vi har som mål å benytte oss av nettverk og relasjoner nasjonalt og internasjonalt med mål om å promotere regionen gjennom flest mulig kanaler og identifisere potensielle aktører som kan være interessert i å komme til vår region.

Den felles fortellingen og de unike salgspunktene er også viktige redskaper i dialogen med virksomheter som allerede er i regionen og som vi ønsker å beholde. En økning i oppkjøp og sammenslåinger spesielt innen energisektoren aktualiserer dette.

De viktigste prosjektene for Invest In Stavanger Region det neste året vil være følgende:

- Stavanger-regionen er energihovedstaden i Norge og, tett fulgt av Aberdeen, i Europa. Siste tids fremgang gjør at olje- og gassbransjen igjen er blitt et marked hvor aktørene ser til vår region, enten for å vurdere muligheter for etablering eller utvidelse av eksisterende virksomhet. Det er viktig for oss å få inn nye aktører, men vel så viktig å beholde de vi har. I tillegg er det aktuelt å støtte opp om regionens posisjon og satsinger innen fornybare energiløsninger, noe som forsterker fotavtrykket som energihovedstad.
- Vi vil fortsette vårt arbeid med prosjektet vilkår og muligheter for kraftkrevende industri i Stavanger-regionen. Her jobber vi strategisk med Ryfylke IKS for å kartlegge muligheter for at aktører kan etablere datasenter, og muligens også batteriproduksjon samt hydrogenproduksjon. Dette er et veldig spennende og krevende prosjekt hvor vi er flere aktører som må jobbe tett sammen for å ha en mulighet til å lykkes.

Invest in Stavanger region-prosjektet vil også ha en proaktiv oppsøkende aktivitet og vil blant annet være tilstede på følgende arenaer i 2019 for å profilere vår region: OTC Houston (Energi), Smart City Barcelona, Hannover (Industri) og Slush Helsinki (Investor, teknologi). Prosjektet griper også inn i andre aktiviteter og prosjekter i vår portefølje; markedsføring og omdømmebygging, ONS, OTC, Vertskapskontoret og WECP. Vi vil samordne aktivitetene slik at eksisterende nettverk, arenaer og prosjekter kan brukes i arbeidet med å selge regionen.

Prosjektet vil også involvere seg i lokale konferanser for å profilere regionen til tilreisende potensielle aktører. Dette gjøres i samarbeid med aktører i regionen som eksempelvis Norway Summit, Region Stavanger, Stavanger Forum, Nordic Edge osv.

Målsetting 2019:

- Attrahere flere bedrifter, arbeidsplasser og risikokapital til regionen.
- Videreutvikle markedspakker
- Videreutvikle nettside
- Legge strategier og utvikle verktøy for
 - proaktivt salg av regionen internasjonalt
 - reaktivt salg (hvordan vi bedre kan ta hånd om henvendelser som kommer til oss)
- Innhente informasjon og kunnskap gjennom samarbeid med andre aktører i regionen.
- Tydelig profilering av regionen. Videreutvikle verktøykasse med klare USP'er (unike salgsargumenter) og markedsmateriell som relevante aktører kan benytte i arbeidet med å tiltrekke ny virksomhet til regionen.

INNOVASJONSEVNE

Begrepet innovasjonsevne, slik det fremstår i Strategisk Næringsplan, er en vid tolkning. For Greater Stavanger er det viktig at det regionale økosystemet for innovasjon utvikles på en positiv måte – som grunnleggende plattform for innovasjon i forskning, industri, offentlig sektor med mer, samt at det både stimuleres til gründerskap/nyetableringer og oppskalering av virksomheter med vekstpotensial.

Nordic Edge AS

Greater Stavanger var sammen med Lyse initiativtaker til oppstart av Nordic Edge i 2015. Vår ambisjon var å sette tema smarte byer og hjem på kartet, og ta en internasjonal posisjon. Dette er et av de store nye satsingsområdene internasjonalt og vår region har gode forutsetninger for å ta en posisjon og utvikle gode samfunnsløsninger og kommersielle produkter. Nordic Edge er et svært viktig prosjekt for å bidra til å skape innovasjon i regionen og tiltrekke innovativ aktivitet og nye aktører til regionen.

Utviklingen første fire år har vært formidabel med både vekst for Nordic Edge Expo og ny status som *Smart City Innovation Cluster*. Aktiviteten i 2019 vil konsentrere seg særlig om klyngearbeid og deltakelse under Nordic Edge Expo 2019.

Nordic Edge Expo er internasjonal møteplass for skapere av smarte byer og hjem. Visjonen er at dette skal bli en av Europas viktigste arenaer for kunnskapsutvikling på dette området. Formålet med aktiviteten er å tilrettelegge for utviklingen av en teknologibasert næringsklynge og nye løsninger for offentlige tjenester i Stavanger-regionen. Dette bidrar til en viktig omstilling fra et oljedrevet næringsliv til nye muligheter, og er samtidig et viktig grep for å bygge gode og bærekraftige bysamfunn. Aktivitetene retter seg hovedsakelig inn mot det som i internasjonal sammenheng er små og mellomstore byer.

Nordic Edge Expo består av hoveddelene konferanse og utstilling. I tillegg er det etablert et nettsted for kunnskapsformidling og profilering. Nettstedet er vil være både en del av produktet og en viktig kanal for markedsføring.

Greater Stavanger er i dag deleier av Nordic Edge AS sammen med Lyse, Stavanger Forum, NORCE, Hey Ho Let's Go, Næringsforeningen, Validé, ONS, Smedvig og Sparebank 1 SR-Bank.

Målsetting 2019:

- Bidra til positiv utvikling av Nordic Edge, som eier.
- Ansar for programbidrag under Nordic Edge Expo sammen med Stavangerregionens Europakontor.
- Organisere og gjennomføre omvisninger for viktige stakeholdere og publikum.
- Delta på Expo med egen stand.

Smart City Innovation Cluster

Greater Stavanger var med som søker i klyngen og vil bidra aktivt til å utvikle klyngen videre. Smart City Innovation Cluster vil bidra til å forsterke smartsatsingen og innovasjonsevnen på området i vår region. Greater Stavanger vil gjennom et avtalefestet samarbeid bidra til at klyngen lykkes.

Målsetting 2019:

- Bidra aktivt til å utvikle klyngen til det beste for næringsutvikling i regionen.
- Utvikle og gjennomføre tre større samlinger i Greater Stavangers nettverksarena *Stavanger Smart Region* i løpet av 2019, med klyngen som medarrangør.
- Bidra i mobilisering og konseptutvikling av Testregion herunder prosjekter som nasjonalt visningscenter og smart city innovation lab.

ATTRAKTIVITET OG BÆREKRAFT

For Greater Stavanger har arbeidet med regionens attraktivitet for næringsaktører alltid vært svært sentralt. Vi har en rekke prosjekter på dette området som vil bli videreført og utviklet, i tillegg til prosjektet *Invest In Stavanger Region*, hvor arbeidet med å markedsføre regionen utad skal tas til et nytt nivå. I tillegg vil vi fortsette arbeidet med å understøtte satsingen og aktørene som har ledende roller innen reiseliv og arrangementsturisme.

Omdømme og markedsføring

Den overordnede målsettingen er å bygge opp om regionens vertskapsattraktivitet og omdømme, internasjonalt og nasjonalt, for å understøtte eksisterende og fremvoksende næringer. Samtidig er det også viktig å synliggjøre Greater Stavanger sitt arbeid og posisjon slik at flere får innsikt i det arbeidet organisasjonen gjør og kan dra nytte av det.

Målsettinger 2019:

- Markedsføring av regionen i digitale medier, retter mot målgrupper vi oppfatter som hensiktsmessige og attraktive for regionen.
- Forsterke kommunikasjonsarbeidet rundt Greater Stavanger sin betydning og aktiviteter.
- Støtte opp rundt *Invest In Stavanger Region* ved utarbeidelse av markedsmateriell og kampanjer som beskrevet under kapitlet Invest in Stavanger Region.
- Oppdatere design og funksjonalitet på Årsrapporten.
- Bygge opp en foto- og filmdatabase til bruk i markeds- og kommunikasjonsmateriell.
- Bidra i regionale initiativ for å markedsføre regionen.

Standutvikling og messer

Tilstedeværelse på de store internasjonale messene i inn- og utland er et av våre virkemidler for å skape muligheter for næringslivet og markedsføre regionen. I 2019 deltar vi med stand på Nordic Edge Expo, OTC, Hannover og i Barcelona. Med unntak av Barcelona samarbeider vi med andre aktører når det gjelder standdeltakelse. Dette er delvis fordi vi ønsker å holde kostnaden nede, men også like mye fordi det gir merverdi for alle involvert. Eksempelvis er standen i Barcelona et regionalt samarbeid som godt illustrerer nedslagsfeltet til smartbysatsingen i regionen.

Målsettinger 2019:

- Stand sammen med ONS under OTC i Houston, som tidligere år, for å profilere regionen som attraktiv for olje- og gassaktører.
- Hannovermessen i 2019: Greater Stavanger, Rogaland fylkeskommune, Haugaland Vekst, sammen med industrien, vil delta på som en del av den norske paviljongen i regi av Nors-Tysk Handelskammer og Innovasjon Norge.
- Egen stand for *Stavanger Smart Region* under Nordic Edge Expo 2019 for å profilere regionen som smart-region.

- Delta på den regionale standen under smartbykonferansen i Barcelona. I 2018 deltok vi sammen med Stavanger kommune, Sandnes kommune, Nordic Edge og Universitetet i Stavanger.

OTC og Nordic Edge er nærmere beskrevet som egne prosjekter.

OTC Houston

Norway2OTC har lenge vært GS sitt flaggskip i internasjonaliseringsarbeidet. Etter noen år med redusert deltakelse, ser vi nå at arrangementet tiltrekker omtrent 200 deltakere hvert år. Den største andelen av disse er fra Stavangerregionen.

En viktig strategi for Greater Stavanger er å bidra til å beskytte arbeidsplasser og stimulere til utvikling i den store regionale olje- og gassklyngen, gjennom tett samarbeid med næringen. Hovedmålgruppen for delegasjonsreisen er små og mellomstore bedrifter i klyngen.

Et fortsatt fokus på Norway2OTC er et viktig virkemiddel for å følge næringen tett i sin omstilling og endring. Det etablerte samarbeidet med de andre regionene/klyngen i form av Norway2OTC vil fortsette også i 2019.

Ny partner i samarbeidet er den regionale energiklyngen Norwegian Energy Solutions.

Målsettinger 2019:

- Hovedmålet er å gi beslutningstakere og markedsansvarlige i små og mellomstore bedrifter i Stavanger-regionen mulighet til sammen å utforske og utnytte mulighetene som energi-industrien og OTC representerer.
- Felles reise og faglig program letter praktisk organisering for den enkelte deltaker.
- Det faglige programmet skal gi konkret informasjon om situasjonen i energimarkedet generelt og USA spesielt, samt synliggjøre relevante forretningsmuligheter på en effektiv måte.
- Det tilrettelegges i tillegg eget program for offentlige deltakere.
- Vår nye partner Norwegian Energy Solutions gir arrangementet en ny dimensjon bla i forhold til superklynger.
- Et viktig delmål er å profilere Stavanger-regionen som vertsregion for energinæringen, fremme teknologiklyngen vår og promotere ONS.
- Et annet delmål er å pleie og styrke relasjoner til myndigheter, det norske miljøet og viktige foretak i Houston.

Smart City Expo Barcelona

Som ledd i innsatsen for å utvikle en diversifisert økonomi i Stavangerregionen, er det et uttalt mål at det skal satses på å bygge opp en næring rundt smarte byer og samfunn. Som fyrårnsby i EUs Horisont 2020-program, er Stavanger helt i tet i Norge hva gjelder smartteknologi. Til tross for dette er det ingen automatikk at en næring tilknyttet dette vil kunne vokse fram og ta en ledende rolle nasjonalt og internasjonalt. Ettersom at dette markedet er globalisert og dessuten kjennetegnes av sterk konkurranse, er det tvingende

nødvendig at den regionale næringslivet forholder seg til dette. Offentlig sektor kan bistå næringslivet ved å hjelpe de ut i verden.

Smart City Expo i Barcelona regnes som verdens ledende Smart City-arrangement. I 2017 hadde det 17.000 besøkende, 600 utstillere og representanter fra mer enn 600 byer fra hele verden. Messen og konferansen er en utmerket nettverksarena og en veldig god utstillingsplass for regional teknologi.

Målsetninger 2019:

- Øke delegasjons størrelse slik at den blir en attraktiv arena i seg selv
- Tilrettelegge for internasjonalisering for regionale bedrifter
- Bygge nettverk og markedsføre Nordic Edge Expo

Vertskapskontoret

For å bli oppfattet som en internasjonal region er vi avhengige av at globale aktører i et stadig mer mobilt arbeidsmarked, oppfatter oss som attraktive og ønsker å komme hit. Vertskapskontoret skal bidra til at Stavanger-regionen framstår som et godt vertskap og en attraktiv region.

I arbeidet med å få flere bedrifter og arbeidsplasser til regionen, vil vertskapskontoret være et viktig verktøy innen *Invest in Stavanger Region* prosjektet ved å tilby aktører fra nasjonalt og internasjonalt næringsliv, samt offentlig forvaltning, besøksprogram tilpasset deres behov og gjennom dette profilere regionen som et mulig lokaliseringssted.

Vertskapskontoret tar hånd om den direkte dialogen med oppdragsgiveren, foretar logistikkhåndtering, foreslår program-innhold og avtaler møter/presentasjoner og bistår i gjennomføringen. Vi utvikler skreddersydde programmer som gjenspeiler regionens samlede ressurser og kompetanse og hvilke muligheter som finnes.

Gjennom å profilere oss og være et godt vertskap for internasjonale aktører kan vi tiltrekke oss talenter, sikre konkurransefortrinn og økt innovasjonsevne på sikt.

Målsetting 2019:

- Effektiv og profesjonell håndtering av relevante henvendelser samt *Invest In Stavanger Region* satsingen.

Flyruteutvikling

Tilgjengelighet er en av de viktigste faktorene for en internasjonal næringsregions attraktivitet. Tilgang til internasjonale flyruter er av den grunn en selvfølgelighet. Greater Stavanger har i en årrekke hatt dette som et prioritert arbeidsområde, og dette arbeidet har blitt ytterligere forsterket i 2018 ved oppretting av en egen prosjektstilling.

Det ble allerede i 2009 opprettet et Ruteutviklingsforum. Det var ledet av Greater Stavanger og bestod av Avinor, Statoil, Stavanger kommune, Sola kommune, Region Stavanger og

Næringsforeningen. Fram til 2014 jobbet Ruteutviklingsforum i et marked i vekst, og aktiviteten gikk da i stor grad ut på å kartlegge behovet for nye ruter og å kommunisere dette til flyselskapene.

Etter en kraftig lavkonjunktursperiode, som har rammet regionen vår spesielt, har rutetilbudet på Stavanger Lufthavn blitt kraftig svekket. De seneste årene har regionen mistet en rekke viktige internasjonale forbindelser. Arbeidet med å bevare det tilbudet som finnes, samt å utøke rutetilbudet med nye destinasjoner, er viktigere enn noen gang. Derfor er det opprinnelige Ruteutviklingsforum blitt avviklet og erstattet av et nytt Ruteutviklingsforum, med styringsgruppe ledet av Fylkesordføreren, og fulltids prosjektleder i Greater Stavanger med egen nedsatt arbeidsgruppe.

Med utgangspunkt i dagens utfordringer når det gjelder behov for omstilling og nyskaping er det avgjørende at regionen opprettholder attraktivitet og konkurransekraft. Flyrutetilbud er blant faktorene som bedrifter legger størst vekt på ved vurdering av lokaliseringssted. I tillegg spiller et godt og veltilpasset flyrutetilbud en viktig rolle i satsingen på reiseliv, kongresser og arrangementer som er viktige strategier i regionens omstillingsarbeid.

I 2017 ble det utarbeidet en ny strategi for ruteutviklingsarbeidet. Strategien legger opp til et mer systematisk arbeid med regionens aktører for å synliggjøre og dokumentere et realistisk passasjergrunnlag til utvalgte destinasjoner. Aktiviteten innenfor næringsliv, reiseliv, konferanser og arrangement i tillegg til frakt og havner med cruiseaktivitet gir samlet sett et forventet trafikkgrunnlag som representerer regionens behov. Prosjektet har i første omgang en tidshorison på tre år og det har blitt ansatt en person som arbeider med dette på fulltid. Rogaland fylkeskommune, Avinor og partnerkommunene i Greater Stavanger står bak finansieringen av stillingen.

Målsetting 2019:

- Jobbe videre med implementing av den nye strategien sammen med relevante partnere.
- Synliggjøre regionen på flere ulike arenaer for flyruteutvikling. I samarbeid med Region Stavanger tar vi sikte på å være representert på konferanser som Routes, CONNECT og AviaDev for å promotere både nærings- og reiseliv i regionen.
- Oppsøke flyselskaper for å synliggjør Greater Stavangers rolle i flyruteutviklingsarbeidet i regionen, og være en bidragsyter flyselskapene kan dra nytte av.
- Invitere flyselskaper til regionen for å gjennomføre workshops.

Arealguiden

Målsettingen med www.arealguiden.no er å gi bedrifter som vurderer relokalisering eller nyetablering oversikt over regionens tilbud av tomter og lokaler på en enkel måte. På nettsiden er det lett å finne tomter og lokaler som tilfredsstiller aktuelle ønsker og behov som bedriften kan ha både med hensyn til type areal, og med hensyn til avstand fra flyplass,

tilgang til kai osv. En viktig effekt er at arealguiden kan bidra til at rett virksomhet havner på rett sted.

Med utgangspunkt i dagens situasjon vil arealguiden også brukes til å markedsføre regionen som lokaliseringssted for bedrifter. Det vil derfor være en målsetting å videreutvikle *arealguiden.no* slik at den støtter opp om *Invest In Stavanger Region* prosjektet på en god måte.

Arealguiden for næringsarealer ble lansert i april 2011 og omfatter nær 60 næringsområder i regionen. Seksten eiendomsaktører abonnerer for å kunne linke i guiden til sine egne nettsider. I 2015 ble det lansert en engelskspråklig versjon.

Hordaland fylkeskommune, Haugaland Vekst, Lister Nyskaping, Hardangerrådet, Vekst i Grenland, kommunesamarbeidet Østre Agder og Vestfold fylkeskommune har kjøpt seg inn i arealguiden.

Målsetting 2019:

- Opprettholde og videreutvikle Arealguiden slik at det støtter opp om regionens attraktivitet og *Invest In Stavanger Region* prosjektet på en god måte.

Samfunnspåvirkning

Å ivareta regionen sine interesser i forhold til nasjonale prosesser framstår som stadig viktigere for en Stavanger-region i omstilling. En del av Greater Stavanger sitt oppdrag er å ivareta og forberede prosesser for det lokale lederskapet i forbindelse med saker av regional betydning. Vår oppgave er ofte å lede team som forbereder saksunderlag og som jobber på tvers av næringsliv, academia og offentlig sektor. Kanskje viktigst av alt er å ha en beredskap for saker som kommer på den politiske agenda og som har betydning for regionen. Våre prioriteringen kommer normalt fra styret, men kan også meldes inn fra andre aktører som er nærstående til et saksområde. Typiske saker har vært å legge til rette for regionens engasjement i forbindelse med eksempelvis Stortingsmeldinger, høringer og spesielt saker hvor regionen har mulighet til å vinne fram eller har behov for å forsvare en posisjon.

Selv om vi ikke vet hva som kommer på agendaen i 2019 så vet vi at Greater Stavanger er posisjonert som en aktør som kan fremme saker som går på tvers av kommuner og andre aktører. Vi samarbeider med aktører som Næringsforeningen om eksempelvis faste kontaktmøter med Rogalandsbenken og i saker som tiltrekking av Fornybarfondet og Landbuksdirektoratet.

Målsetting 2019:

- Være i stand til å gripe muligheter som oppstår og sammen med relevante parter bidra til at saker som angår regionens næringsliv og – muligheter blir belyst og fremmet på en profesjonell og god måte.

KLYNGEUTVIKLING OG DIVERSIFISERING

For Greater Stavanger handler dette strategiske grepet om å beskytte og videreutvikle eksisterende næringsklynger, og samtidig bidra til å utvikle næringsmuligheter i en rekke nye sektorer. I dette arbeidet er fokus på globale trender og internasjonalt markedspotensial viktig; «hva er det verden trenger som vi kan lage?». Greater Stavanger vil ha ledende roller på enkelte områder og støttende roller i forhold til mange andre initiativ og tiltak.

Matindustri (blå og grønn klyngesatsing)

Verden trenger mer mat og matfylket Rogaland har en sterk posisjon innen både grønn og blå sektor som kan danne grunnlag for videre næringsutvikling.

Felles for begge sektorene er at regionen har ledende teknologi- og kompetansemiljøer i hele verdikjeden. Greater Stavanger har fokus på å støtte opp om begge sektorene der vi ser at vi har en rolle. For Greater Stavangers partnerkommuner representerer matklyngen viktige arbeidsplasser og høy verdiskaping, som har store vekstmuligheter innen deler av verdikjeden. Først og fremst gjelder dette blå sektor, hvor det er en vilje til vekst både i hjemme- og utemarkedene. Her jobber Greater Stavanger tett på flere prosjekter og initiativer som kan styrke vekstmulighetene i regionen.

I grønn sektor er det mange sterke virkemiddel-aktører, som Fylkeskommunen, Fylkesmannen og Innovasjon Norge spesielt, samt miljøet rundt Måltidets Hus. Greater Stavanger sin ressursinnsats mot den grønne sektor skal i særlig grad koordineres med satsingen hos Fylkeskommunen.

Noen aktiviteter og målsettinger i 2019:

- Oppfølging av Rogaland fylkeskommune sin biostrategi
- Som en oppfølging av arbeidet i gruppen for grønn sektor i Strategisk næringsplan vil Greater Stavanger ta et initiativ til utvikling av et bedriftsnettverk for landbruksteknologi.
- I tillegg følge vi opp arbeidet med klyngeinitiativene beskrevet nedenfor.

Délice-nettverket

Stavanger-regionen har målsetting om at matnæringen vår skal ha en tydelig posisjon i norske og europeiske matmarkeder for kvalitetsmat og differensierte produkter. Næringen står sterkt og er også av stor nasjonal betydning. I tillegg har matfestivaler, kokker i verdensklasse og en livskraftig måltidsnæring bidratt til å styrke Rogalands omdømme som matfylke. For å bidra til å bygge strategiske allianser har regionen gjennom flere år vært en aktiv deltaker i det internasjonale nettverket Delicé.

Délice er et globalt matby-nettverk bestående av byer som bruker mat som strategisk virkemiddel i identitetsbygging, utvikling og profilering. Nettverket skal være et verktøy for Stavanger regionen for kunnskaps- og erfaringsutveksling knyttet til ulike aspekter ved hvordan mat brukes for å bidra til økonomisk utvikling i et område. Dette gjelder både for lokale tiltak for egne innbyggere, samt økt tilreisning til regionen.

Délice har følgende 24 medlemsbyer: Barcelona, Birmingham, Bordeaux, Brussel, Cape Winelands (Sør-Afrika), Chicago, Guangzhou (Kina), Göteborg, Helsinki, Hong Kong, Izmir (Tyrkia), Kobe (Japan), Lausanne, Leipzig, Lisboa, Lyon, Madrid, Mérida (Mexico), Montreal, Puebla (Mexico), Riga, Stavanger, Turin (Italia), Århus. Det permanente sekretariatet til Delicé er lokalisert til Lyon.

Délice-nettverket har fem strategiske satsingsområder som danner grunnlag for det faglige innholdet i nettverksmøtene: City marketing, Education and transmission, Local products, Health and nutrition, Excellence of chefs.

Formelt er det Stavanger kommune som er medlem i matbynettverket. Lokalt har Stavanger kommune, Rogaland fylkeskommune og Greater Stavanger inngått en samarbeidsavtale om deltakelsen. Greater Stavanger fungerer som sekretariat og leder den regionale styringsgruppen som består av Stavanger kommune, Rogaland fylkeskommune, Greater Stavanger, UiS, Gladmat og Region Stavanger.

I 2018 har deltakelsen i nettverket blant annet fokusert på oppfølging av satsingsområder som følger av det regionale matmanifestet for Rogaland. For ytterligere å styrke denne oppfølging har Stavanger søkt og fått tildelt årsmøte (AGM) i 2019. Årsmøte vil finne sted i september -19 i forbindelse med Nordic Edge Expo.

Målsetting 2019:

- Planlegge og gjennomføre årsmøtet for Délice i Stavanger på en slik måte at det bidrar til å styrke arbeidet med «Matregionen Rogaland» og omdømmebygging av regionen

Ocean of Opportunities

Greater Stavanger i samarbeid med Blue Planet, regionens oppdrettsselskaper, teknologiselskaper, UiS, Valide og Stavanger kommune lanserte i 2018 et vekstprogram mot havbruksnæringen i regionen. Ocean of Opportunities skal legge til rette for at selskaper i tidlig fase får tilgang til beslutningsverktøy for videre satsing, tilgang til kunder og mentorer

fra industrien og muligheten i siste fase å presentere forretningsideen for investorer. Greater Stavanger har prosjektledelsen, sammen med Blue Planet og Valide.

22 selskaper søkte seg inn i programmet, og programkomiteen sendte videre 10 selskaper til hovedprogrammet 2018 (6 mnd.). Programmet ble avsluttet med lukket investorpresentasjon i oktober med mål om at selskapene henter kapital for videre vekst. Tilbakemeldingen på programmet har vært veldig gode, og 2 av selskapene har i løpet av programperioden hentet inn kapital for vekstfasen. I 2019 blir det annonsert påmelding til nytt program.

Målsetting 2019:

- 8-10 nye selskaper som blir tatt opp i Ocean of Opportunities 2019 programmet
- Søke nye strategiske partnere som står bak programmet. Innledende dialog med NCE Aquatech cluster i Trondheim.
- Selskapene som deltar i programmet skal hente kapital for vekstfasen

Målet med programmet er å øke mulighetene for at selskapene oppnår suksess.

STIIM Aqua Cluster

Greater Stavanger, sammen mange private og offentlige aktører i regionen, etablerte STIIM Aqua Cluster i 2018. Stiiim Aqua Cluster representerer et innovasjonsøkosystem for havbruksrelaterte virksomheter på Sør-Vestlandet. Klyngen består av teknologibedrifter fra ulike bransjer, herunder oppdrettere og oppdrettsrelaterte virksomheter, gründere, kapitalmiljøer og kunnskapsmiljøer.

STIIM skal utvikle radikale innovasjoner som skaper ny vekst med bedret lønnsomhet i havbruksnæringen nasjonalt og internasjonalt. Dette skal gjøres gjennom kompetanse- og teknologioverføring mellom bransjer, utvikle metoder og verktøyer for at gründere og nye selskaper lykkes med sine innovasjoner, og legge til rette for økt samspill mellom industrien og FoU-aktørene. Bak klyngen står 43 partnere.

Målsetting 2019:

- Søke og oppnå ARENA klyngestatus for STIIM Aqua Cluster.

Aqua Technology

Greater Stavanger og Blue Planet etablerte i 2016 bedriftsnettverket *Aqua Technology*, for 18 teknologibedrifter som sammen jobber for å få sterkere innpass i havbruksnæringen. Hovedmålet med samarbeidet er å utvikle et ressurssterkt nettverk for bedrifter med utgangspunkt i offshore- og havbruksnæringen i Rogaland, som ønsker å utvikle og levere teknologiske løsninger og tjenester for effektiv matproduksjon i sjø nasjonalt og internasjonalt.

Målsetting 2019:

- Gjennomføre business-to-business samlinger med nasjonale aktører som får tildelt utviklingstillatelser

- Deltakelse på relevante nasjonale/internasjonale møtearenaer
- Koble sammen nettverket mot den etablerte industrien for å diskutere kostnadsdrivere og problemstillinger bransjen står overfor
- Gjennomføre idégenererings- og utviklingsmøter
- Gjennomføre markedsrelaterte og kompetansehevende workshops.

Partnerskapet Verdens energibyer – WECP

WECP (World Energy cities partnership) ble etablert i 1995 etter initiativ fra blant annet Stavanger og Houston for å skape en nettverksorganisasjon mellom ledende energibyer i verden. Organisasjonen har nå 19 byer fra fire verdensdeler som medlemmer og utgjør et svært viktig internasjonalt nettverk for vår region.

Arbeidet i WECP er prioritert som en del av målsettingen om å styrke og utvikle regionens nettverk og samarbeid med sentrale energibyer. Stavanger kommune er medlemsby, men kommunen har lagt forvaltningen av medlemskapet til Greater Stavanger for å sikre et regionalt perspektiv.

Deltakelse i WECP gir en unik mulighet for kommunikasjon med ledere fra verdens energihovedsteder når det gjelder dagens situasjon på oljemarkedet, omstillingstiltak og eksempler på innovasjon og nyskaping. Pumps & Pipes-samarbeidet mellom Houston og Stavanger hadde for eksempel sitt utspring i dialog og presentasjon som først ble gitt på et WECP arbeidsmøte.

En viktig målsetting er å bevare og videreutvikle kontakt med politisk og administrativ ledelse i sentrale WECP-byer. For Stavanger er dette først og fremst Houston, Aberdeen, Esbjerg, St. John's, Halifax, Kuala Lumpur og Perth. Kontakten skaper et grunnlag for økt kontakt og samarbeid mellom næringslivsaktører, akademiske institusjoner, og forskningsinstitusjoner i Stavanger regionen og de sentrale WECP-byene.

Greater Stavanger innehar ledelsen av fagkomiteen for næringsutvikling (Economic Development Committee). Komiteen sitt mandat er å fremme næringsutvikling mellom byene og gir en unik mulighet til å lære og formidle hvordan de ulike byene takler utfordringer med omstilling og deres kontinuerlige arbeid med å utvide sitt næringsgrunnlag. Et viktig formål med deltakelse i nettverket er å bruke dette som et verktøy i arbeidet med å søke ny markeder for regionens bedrifter, styrke relasjoner til sentrale energiaktører med representasjon i både vår region og andre WECP-byer og aktivt søke nye etableringer til Stavanger regionen.

Målsetting 2019:

- Nettverket har to møter i året. I 2019 er dette arbeidsmøte i Houston under OTC i mai, samt årsmøte som finner sted i Aberdeen i forbindelse med Offshore Europe 4. - 7. september. Begge møteplassene vil bli brukt aktivt for å skape nye kontakter for aktuelle bedrifter fra regionen med en målsetting om nye markedsmuligheter og økt sysselsetting. Hovedstrategi er å planlegge og gjennomføre et eget B2B arrangement i Houston i forbindelse med arbeidsmøte i mai.

Fornybar Energi

Fokuset på fornybar energi har sterk vekst internasjonalt. Greater Stavangers mål er å tydeliggjøre regionens rolle og muligheter innen produksjon av fornybar energi med hensyn til energimarked og leverandørkjede. Regionen har sannsynligvis en av Norges mest differensierte produksjon av og infrastruktur for fornybar energi.

Greater Stavanger sin jobb har vært å delta med å kartlegge og synliggjøre dette mangfoldet. Spesielt aktive har vi over tid vært vedrørende bioenergi og vindkraft. Blant annet via gruppen for fornybar energi som ble etablert i forbindelse med siste revisjon av strategisk næringsplan. Greater Stavanger har over tid også deltatt i et arbeid med å etablere en klynge for vindenergi spesielt med fokus på flytende havvind.

Målsetting 2019:

- Videreføre sonderinger med aktører i UK om å få til en søknad mot et EU-prosjekt innen flytende havvind, hvor vi blant annet vil ha UiS med på laget, samt en lang rekke bedrifter og mulige partnere i UK og Irland som har uttrykt interesse.
- Være en aktiv pådriver for at ringvirkningene av eksempelvis vindkraft utbyggingen til lands og havs gir mest mulige ringvirkninger i vår region.

UK

Storbritannia er vårt nærmeste marked og har alltid hatt stor betydning for vår region. Aberdeen og Stavanger har vært vennsbyer siden 1990. Samarbeidet i Nordsjøområdet har vært viktig lenge, særlig fordi Aberdeen er partner i verdens energibyer og er nok den byen som har mest tilfelles med Stavanger-regionen. En rekke bedrifter har aktiviteter både i Stavanger-regionen og i Aberdeen.

Mye er likt, men vi har også mye å lære og for industrein er det viktig at vi har et våkent øye for effektene av Brexit og hvilke effekter det kan ha for vår region.

Regionen har minst et årlig kontaktmøte og arrangement i Aberdeen hvor vi samarbeider med dette med blant andre ONS .

Målsetting 2019:

- Oppnå økt forståelse for hva Brexit-prosessen kan bety for næringslivet i vår region og samtidig finne gode kontaktpunkter i London.
- Opprettholde tett kontakt med Skottland og Aberdeen spesielt (se også fornybar energi).
- Greater Stavanger vil bruke Offshore Europe (OE) som møtested og arena for oppfølging av lokale bedrifter som er til stede under OE. Et naturlig sted å vise for *Invest in Stavanger Region, for å synliggjøre regionens fortrinn*. Det er også en mulighet for å bidra til at regionen tiltrekker seg virksomheter og risikokapital. Det planlegges også et eget fagseminar i forbindelse med OE i samarbeid med ONS. Bidra til å optimalisere OE 2019 effekten for Norwegian Energy Solutions så vel som Norwegian Offshore Wind cluster

Oppfølging av olje- og gassklyngen

Verden trenger mer energi. Stavanger-regionen er landets og Europas energihovedstad. Dette vil være vår viktigste næring i flere tiår ennå. Det å tilrettelegge for vellykket omstilling og utvikling av næringen er derfor av stor betydning.

Greater Stavanger er den eneste regionale aktøren som har systematisk oppfølging av og dedikerte ressurser til denne oppfølgingen. Greater Stavanger skal fortsatt legge stor innsats i å ha gode nettverk med energibedriftene-både de petroleumsrelaterte og de som jobber med fornybar energi. På denne måten kan vi blant annet raskt formidle industriens behov til kommunene i partnerskapet samt gi innspill til høring, bistå i møter med besøkende fra inn- og utland samt gi innspill til fagprogram til større arrangementer som ONS, OTC og andre samlinger hvor det regionale partnerskapet møter olje- og gassnæringen.

Noen aktiviteter i 2019:

- Mars: Årskonferansen Norske Olje og Gass
- Mai 2019: OTC 2019
- September 2019: Offshore Europe 2019
- To årlige møter med Strategisk Næringsplan- gruppene for energi
- Løpende: kontaktmøter alle ledd i verdikjeden for energi.
- Løpende: Greater Stavanger vil jevnlig rapportere til styret om konjunkturutvikling, oppkjøp og sammenslåinger

Målsetting 2019:

- Opprettholde og utvikle Greater Stavangers posisjon som den organisasjonen som har best oversikt over den regionale energiklyngen. Dokumentere og fortelle historien om Rogaland som energifylket og Stavanger som energihovedstaden
- Aktiv støtte og oppfølging av de to næringsklyngene innen energi:
 - *Norwegian Energy Solutions*, et arbeid som startet i 2017, og hvor Greater Stavanger har vært med som pådriver siden starten.
 - *Norwegian Offshore Wind Cluster*, hvor Greater Stavanger har vært med som pådriver siden 2010.
- Greater Stavanger skal være en del av teamet som jobber med energinæringen sitt omdømme.

Helse

Helsecampus Stavanger

Når sykehuset samlokaliseres med UiS og andre forskningsinstitusjoner på Ullandhaug, oppstår en unik mulighet for å skape et nasjonalt tyngdepunkt for helseteknologi med internasjonal slagkraft. Rogaland har en rekke institusjoner og virksomheter knyttet til helse og styrking av disse utvikler det samlede helsemiljøet. Disse samarbeider nå i nettverket «Helsecampus Stavanger» som er skapt for å klare nettopp dette.

Målsetninger 2019:

- Arrangere studiereise for sentrale regionale aktører til Houston og Austin i mars. Reisen er et ledd i arbeidet med å styrke det regionale samholdet og skal gi inspirasjon og kompetanse ifm arbeidet med Helsecampus Stavanger og medisinerutdanning ved universitetet.
- Bidra til synliggjøring av Helsecampus Stavanger.
- Bidra i arbeidsgruppe.

Norwegian Smart Care Cluster

Velferdsteknologi er et voksende næringsområde, hvor offentlig sektor i stor grad er avhengig av samhandling med akademia og privat sektor. Greater Stavanger var sentral initiativtaker og er representert i styringsgruppen og prosjektgruppen.

Målsetting 2019:

- Greater Stavangers fokus i NSCC er involvering av offentlig sektor i næringsklyngen, internasjonalisering, samt på å være drivkraft for å etablere nye innovasjonsprosjekter mellom offentlig sektor, akademia og næringsliv.
- I tillegg vil Greater Stavanger, i tråd med ny Strategisk Næringsplan, i 2019 ha økt fokus på å posisjonere og utvikle regionen som testregion. Norwegian Smart Care Lab er allerede under etablering, og det vil være viktig å se denne i en regional kontekst, ikke minst med tanke på å kunne replisere metodikk o.l. i lab-virksomhet innen smarte byer og media.

Avansert mekanisk industri

Avansert mekanisk industri på Jæren har lange tradisjoner. Greater Stavanger har vært prosjektleder ved etableringen av bedriftsnettverket *Alloyance* for 16 mekaniske bedrifter på Jæren. Dette har vært et viktig grep for å formalisere et tettere samarbeid mellom bedriftene, og for å bistå bedriftene i omstillingsprosessene. Disse bedriftene har gjennomgående høy verdiskaping, er høyteknologiske og leverer høy kvalitet til krevende kunder. På grunn av redusert aktivitet i olje og gass, har bedriftene gått sammen for å finne nye markeder internasjonalt.

I 2019 har ikke nettverket lenger finansiering fra Innovasjon Norge sitt bedriftsnettverksprogram. Bedriftene ønsker å fortsette samarbeide, men redusere innsatsen på markedssiden. Det betyr at ansatt prosjektleder går ut, og det arbeides med en ordning hvor Greater Stavanger kommer inn som prosjektleder igjen.

Målsetting 2019:

- Prosjektledelse for samarbeidet i Alloyance
- Utarbeide ny strategi
- Bidra til å styrke samarbeidet mellom NES-klyngen og Offshore Wind-klyngen på relevante fellesprosjekter

Medieklyngen i Stavangerregionen

Dette initiativet har til hensikt å skape crossover-utvikling mellom medieklyngen og næringsklyngene rundt smart (både ARENA Smart City og NSCC). Opprettelsen av Media City Bergen har gitt inspirasjon til å tenke langs samme linjer i vår region. Det gjennomført en utredning ifm med en evt samlokalisering. Utredningen ga også oversikt over næringen i vår region.

I tillegg til en eventuell samlokalisering, er det satt i gang et arbeid med å etablere et klyngenettverk. Innovasjon Norge signaliserte tidlig at det ikke var rom for en ny medieklynge i klyngeprogrammet av samme format som NCE Media. Da det viste seg at klyngen i Bergen var svært samarbeidsvillig, ble derfor strategien heller å opprette en node av denne i vår region, med dedikerte ressurser.

Målsettinger 2019:

- Bidra til etablering av node i rammene av ARENA-programmet
- Gjennomføre klyngeaktiviteter
- Bidra til aktiviteter på kryss av regionens digitalklynger (NSCC, SCIC og Media)